

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ergänzungen zu einem Brevier, lat. - Cod. Donaueschingen 331

**Kloster des Zisterzienserordens in der Diözese Konstanz
(Einzugsbereich Salem?), [I: 1. Viertel 14. Jh. / II: 2. Viertel 14. Jh.
/ III: Ende 15. Jh.]**

Offizium zu Visitatio Mariae

[urn:nbn:de:bsz:31-93977](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-93977)

Omnis et misericors deus ma
 iestatem tuam suppliciter expo
 ramus ut sicut unigenitum tuum
 per uisitacionem et saluacionem
 genitricis eius puero clauso in
 utero reuelasti ita mentis eius
 dem genitricis et pabulis ipm uos
 facias reuelata facie perpetuo con
 templari. **P**er eundem. **S**it na
 ture propinquius quod sterili sit
 filius quam uirgo et pregnans
 fiat sed nichil impossibile deo nec
 infaabile per uerbum suum dictas
Amen. Trinitatoni. Tate uitem
 uirgine ipm adorem, gentilibus dulcedine
 matri uibilemus. **ps** Venite. **in i'uo**

...fice pietat
 ...mris hono
 ...tolle rum
 ...2. spes et
 ...Desco
 ...ae tua cat
 ...Tuis ip
 ...Qui tres p
 ...abire fec
 ...erua plebe
 ...ueda laud
 ...erita loge
 ...bris ei' oleu
 ...tos sanat
 ...Sca
 ...effici me
 ...ut un' i
 ...i' rex cap

Añ. **E**xore infanorū matres illustran-
tur sicq; p̄a omnium laudes tumulantur
ps **D**ne do. **añ.** **P**onit tabernaculum
dñs in sole dū aufert p̄adim uirginis
aī ple. **ps.** **C**eli enar. **añ.** **D**ñs rex glo-
rie dñs uirtutū uatē facit hodie uirginis
adiutū. **ps.** **D**ñi est. **añ.** **I**ulabis
uirginis grā diffusa sit in uētre sterilis
ueritas infusa. **ps.** **E**rucauit. **añ.**
Pū impetis flammis uirginē sanctifi-
cat oculi sacri fluminis pphetam letifi-
cat. **ps.** **D**eus no. **añ.** **M**agnus nr
dñs magnā magnificauit et corā aīthe
regibus eam iustificauit. **ps.** **M**agnū
dom. **v.** **A**ue maria. **lectio prima.**

21
Beatissima uirgo dei genitrix
salus primordys dño con
secrata ppter beneficia eius mau
dita exhibita p̄lo inuocanti in
necessitate constituto. ad eam
confugiunt tanquã ad singula
re remediũ. ubi humani subli
diũ nõ sufficit requisiti. **D**isponit
namq; omnia inferiora sua sapi
entia providencia. industria. et
grã impulsata. **U**bi gubernatrix se
culi. et terrene potencie. **I**n ma
ria. **U**bi mater misericordie et
impetratrix uerme. **I**n maria. **U**
bi n̄r militantis ecclie. **I**n ma

na. Vbi aduocata seculi. In ma
na. Tu autē. **R.** Mundū uocās
ad partū uirginis hora cene plasma
tor hoīs uatem mittit. De uentre
sterilis silem angelis. Hec narrat
angelus et uirgo credidit quē mittēs
dñs pphetam edidit. De uentre.

Rui rei confidā // **lectia Cūa**
none. **V**rbamus romanus
pontifex sextus dure ferens ma
tiam saluatis occurrētem pen
dens q̄ anno. p̄spicati qd̄ bea
ta uirgo sit p̄tissima aduocata
delinquētiū. matorū repatrix sa
gatissima distrepantiū anim

oz. et uisitatric diligentissima ex
 rancuū singuloz prognaa exti
 uctionis. saluatis. impetranda
 me constituit qđ licet festū uisi
 tationis marie d̄ elisabeth. illo
 tempore post annū aconē dom
 nican debuerit celebrari. quo
 ipam sanctam. Elizabeth uisi
 tauit ppter maximas ututes
 unbi opatas. Tu autē. *Ex.*

Patum signū decana sterilitā est
 gratū marie ugin. Quod admātes
 p̄git cū humili gressu et utili *u.* **S**
 ic festina sterile uisitat ubi ubū pan
 dens qđ latitat. Quod. *lectio teaa*

aili. In
 undū uo
 e plasma
 De uentre
 et uarar
 que mittē
 De uentre.
 lectio *Chā*
 S roman
 terens m
 rētem p
 ati qđ br
 aduoc
 repatri
 cū ann

Quia tamē ecclesia illo tempore
circa officium quadragesimale.
aut passionē xpi specialiter oc-
cupatur ne tanti officii sollemp-
nitas pretermittatur. ad laudem
et gloriam visitationis glorio-
se. Item urbanis prefatus pie sta-
tuit institutiones prefati festi.
memoriam d. Elizabeth incasti-
mi octavarum. Johannis baptiste
omnibus octavis sequentibus d. festo
visitationis marie. acunctis
fidelibus celebrari. Tu autem
Re. Verbum patris postquam concipi-
tur in maria ostenditur parvulo. **Qu**

23
virga loquitur sic celū panditur

Verſus

Ventris alius ubi absconditū pos
matris mūdo fit panditū. **Dñi. 1. unj**

Ut autē omnis multitudo fi
delium ad memoriam p̄fate
visitationis marie de elysabeth
arous et duon. us extitetur.

Voluit idē romanus pontifex
urbanus sextus ut omnibz ve
re confessis et contritis d̄m uic
tis penitentiis dictū visitatio
nis marie celebrantibz cū or
tavis. loco distributionū ma
tialū mercedis qua fieri con
sueverūt de thesauro spiritua

h ecclie uere indulgentie sicut
in festo corporis xpi. futuris te
poribus effectualiter largiretur
Tu autem. *R.* ut sup. *V.* iuga uel
se iam floruit. *In y. v. super ps. an.*
B. Benedixisti domine terram hanc benedicta
qua de legis obprobrio. exiuit maledicta
ps. Benedixisti. An. Gloriosa dia
de te porta celi teq; benediam' ai mente
fidei. *ps. fundamenta. An.* Canti
ai noui dno decantat plena gracia du
dato legi timore noua pdit multia *ps.*
Cantate. pmu. An. Gaudet mons sy
on hodie in quo deus ostendit exultent
ind' filie du uirgo magna loquitur. *ps.*

24
Dūs regnauit. **ñ.** **ñ.** Qui fecit mira
bilia nouū dictauit canticū. qđ ōga lau
dabilia per uerba facit panditū. **ps.** Cā
tate. **ñ.** **ñ.** Deus in se mirabilis.
magnus et ineffabilis abrahe hac
filia p̄fecit mirabilia. **ps.** Dominus
regnauit. **ñ.** **lema quinta**

Quoniam igitur angelus nūciavit
marie quod inuenit grac
iam apud deū. et quod dea con
ceptetur filius dei ad salutem
omniū pplōz. quā cito ipsa cre
didit. statim concepit in utero
filium dei. Et post gratias exhi
bitas de tanto beneficio sibi fac

in eximiana pietate et carita
te studuit sua congruitam elyz
abeth. iam sex mensibus graui
data. in xlii. salutare et sibi co
pati et seruire unde dicitur de
eadem. **E**xurgens maria abiit
in montana cu festinatione in
ciuitatem iude. **E**t intrauit do
mum zacharie et salutauit elyza
beth. **Tu autem. R.** **P**auptatis hu
mane pallio decoratum diuin glie recong
noscit dictante filio. **V**eterana steril.
hodie. **V.** **H**unde in quod adire ueni
at dei mater ut unchi seruiat. **P**eter
Abiit igitur in montana **1er. vj.**

cū festinatione. quia ab angelo
in itinere facilliter ducta fuit.
Sp̄s sancti inflammatione. per ab
rupta moncū ducebatur. q̄ eius
de spiritus motione suavit fue
rat agitata.

Tu autē. R. V. Hil
get spiritus ecclie in thalamo virgineo
cantat cantū leticie de tanto consang
uineo.

Elizabeth cū hodie se iūgit celi
cineo **W. S. B.** Benedictū cū angelis
fructū et uicē parit quibus fit nob̄ mis
as solamē integraliter.

Elyza. lect. vii.

Beata igitur maria in dño confi
dens hilariter transiūgit super
montana sicut passer in asypta.

ta et cant
guitam de
cibus gra
tate et sibi
de dicitur
s maria ab
stinatione
et intravit
lutavit ch
Pompates
mū glie rom
eterana sc
od admitt
seruat. per
ntana **lec. vi**

te itineris congaudebat pernam
suauitatem colloqui asper bona
monuū in rlm. collaudabat.
In rlm in montanis celerino
gressu currebat. Noluī ibi in ue
niri in publico ul' uideri sed abut
festinanter. Tu autē. **Responsio**)

Grami qd' in te moriens. fructū affer
re uenerat in alio matris oriens anti
quā stupefecerat. Hinc clamitat exili
ens btam qui crediderat. **V.** Plena in
quid deo et hoīe cūcta cernens inplem
tudine. Hinc. **lectio octaua.**

Abūt igitur cū festinatione in
ciuitatem uida. ut johannes p

26
cursoꝝ dñi in utero statim sancti
ficaretur. ut xpi incarnatio ma
iutate magis publica panderet^r
et ut colloquio illo ad fines terre
tantoz misterioꝝ declaracio ubius
portaretur. Et intrauit dominum
zacharie et salutauit ehyzabeth.
Ecce quomodo intrauit ~~domini zach~~
~~arie~~ superior ad inuicem. dñia ad
siam. regina celi et terre ad fam
ulam et ancillam. ut sic lau
dando laudibz ehyzabeth uisitatz.
et laus eius ad laudes reciprocas
resonaret. Tu. **R.** **G**osa despumis
pdyt uga uelle floant maria uisitauit

nis odoris diffunditur. Tota domus perficitur gratia omni intuitu. **V.** Annanda salutatio fit plebi gratulatio qui fructum expectavit. **Co. Ad cantu. a.** **F**it nature prope quous quod sterili fit filius quam uirgo fiat pregnans. Et nichil impossibile deo nec in factibile puerbum suum dictans **l. ix.**

In illo tempore. Exurgens maria abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iuda et intrauit domum zacharie. et salutauit elizabeth. **Et reliqua. Quil. bti. amb.** **M**orale omnibus ut qui fidem exigunt fidem asstruant. Et ideo angelus cum abscondita mitteret

27

ut fides astrueretur exemplo se-
moris femine et sterilis qui co-
ceptu marie virgini iunxit
ut possibile deo omne quod ei placu-
it assereret. **V**bi audiuit hoc ma-
ria non quasi incredula de ora-
lo nec quasi incerta de iunxit nec quasi
dubitans de exemplo. **S**ed quasi
leta pro toto religioso possino festi-
na pro gaudio in montana pre-
it. **Q**uo enim iam deo plena nisi
ad superiora virgo iunxit
et hoc cum festinatione quia nescit
tarda molimina spiritus sancti gra-
na. **Tu autem. B. Felix virgo cui?**

oraculo magna dona panduntur seculo Dei
plena magno miraculo clauso miraculo. **xxxij.**

Exultate dogmatu fontes signat caris.
matu. Dei plena. **lectio decima. etc.**

Quante et uos mulieres seduli
tatem preguantibus debeatis ex
hibere congruatis maria q̄ ante
i intimis penetralibus conubatur
no a publico uirginitatis pudor
no a studio aspiciatis monau n̄
a officio prolixitas itineris re.
tardauit. Tu autē. **Responsoriū**

Quxit uerba prophetica elizabeth relicola
diuigne maria b̄ta est q̄ credidit. In hac fi
ent q̄ didicit adno mente pia. **v.** **Deum ex**
te sanctissimū uocatus dei filius sicut p̄dix

58
it angelus sue matri in uia. **In hac. l. xi.**
In montana cum festinatione u
go officij memor in iurie i mem
or affectu uergente non sexu re
hicta prexit domino. distite uigines
non circumstare per alias edes u
comorari implatis. non aliqu
os in publico mittere sermones.
Maria in domo sera festina in
publico mansit apud cognatas
suam tibus mensibus. Ceterumque
propter officium uenerat iherosolimitan
officio. **M**ansit tibus mensibus non
quod dominus eam delectaret aliena s
quod frequenter in publico ire displi
cebat. **C**u autem. **R.** **A**ttendenti ad

uocantem uirgini et cantanti cantuū dñi
uates plaudūt. **Q**uō xp̄i uoi datū hōre
sūmo diuini. **v̄.** Per hanc cernūt luctū
p̄teritū cōmutatū incantū inclitū. **Q**uō
Siducistis uirgines pu. **lō. xij.**
dorem marie distite humilitatē.
Venit p̄uina ad p̄uina. uin
or ad senorem nec sola uenit s̄
etiam prior salutauit. **D**ecet e
nim ut q̄ntum castior uirgo sit
tanto humilior. **N**oniat deferre
senoribz sic magistra humili
tas inq̄ est p̄fessio castitatis. est
et causa pietatis. et norma doc
tine. **C**ontuendū ē em̄ q̄ superior
uenit ad inferiorem ut infer

rior adiuuet maria ad elyzab
eth xp̄us ad iohannē. Denique
enam postea ut sanctificaretur
baptismū iohannis dñs uenit
ad baptismū. Tu autem. **R.**

Ospem unam quā dedisti decantando hu
milibz dñi anollam te dixisti et btām pre
omnibz. presta n̄r ut nos xp̄i p̄ruam
aspectibz. **v.** Que tam magna cecimisti
tibi collata largiter nos amore salua
xp̄i xp̄o unge feliciter. presta. **Se. luc**

In illo tempore. Exurgens ma
ria abiit in montana cū festina
cōe mansuetate uida et intrauit
domū zacharie et salutauit
elyzabeth. Et f̄m ē ut audiuit

Anciat

salutationē marie elyzabeth ex
ultavit infans in utero eius et
repleta ē spū scō elyzabeth et ex
clamavit uoce magna et dixit.
Benedicta tu int' mulieres be.
nedictus fructus ventris tui. **E**t
unde hoc in utero matris dñi mei
ad me. **E**cce enim ut facta ē uox
salutationis tue in auribus meis
exultavit infans in utero meo
et bñta q̄ credidisti quō pficiet
ea que dicta sunt tibi ad domino
Et ait maria. **M**agnificat ani
ma mea dñm. **E**t exultavit
sp̄s meus in dō salutari meo.
Mansit autē maria cū illa me

sibi tribus et reuerfa est in domi
 um suam. **Collecta.** **O** uimptes
 et misericors ds in auct. **lectio.**
Ecce ille uenit saluens imonti
 bz transiens. Similis est dilet
 tus meus capree humiloz cer
 uoz. **E**n ipse stat post pariete in
 urin respiciens per fenestras
 prospiciens per cancellos. **E**n et
 dilectus meus loquitur michi.
Tu autē. **ky.** **U**ilitas tua. Dei ge
 nitrix uirgo. **u.** Gaudiū annuclant un
 uerso mundo. **Dei genitrix. rē**